

Dijital okuryazarlığın eğitimdeki rolüne yönelik öğretmen değerlendirmeleri**Sefa Sülün¹, Meltem Demirok Sülün², Ayşegül Akdan Birgül³, Hakan Özcan⁴****DOI 10.5281/zenodo.10909770****Özet**

Bu araştırmanın amacı, dijital okuryazarlığın eğitimdeki rolüne yönelik öğretmen değerlendirmelerini incelemektir. Bu çalışmada nitel yöntem tercih edilmiş olup durum çalışması deseni tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 16 öğretmen oluşturmuştur. Çalışma grubu, maksimum çeşitlilik örnekleme yaklaşımı kullanılarak seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan açık uçlu sorulardan oluşan bir yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler, katılımcılar ile yapılan yüz yüze görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Çalışma verileri içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini öğrencilere kazandırmak için kullandıkları yöntemlerin, dijital kaynakların araştırılması, değerlendirilmesi ve sorgulanması üzerinde odaklandığı görülmektedir. Ayrıca, dijital güvenlik ve dijital etik konularında öğrencilere rehberlik sağlamak için güvenlik tedbirleri alınması ve bilinçlendirme faaliyetlerinin önemli olduğu belirtilmektedir. Katılımcı görüşler, dijital okuryazarlık eğitiminin akademik başarı üzerinde olumlu etkileri olduğunu vurgularken, bu etkinin bilgiyi değerlendirme ve derinlemesine öğrenme yeteneklerini artırma yoluyla gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Son olarak, öğretmenlerin çevrimiçi davranışlar ve dijital etik konularında öğrencileri bilinçlendirme stratejileri, güvenli iletişim kurma ve siber zorbalıkla mücadele gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır. Bu bulgular, dijital okuryazarlık eğitiminin öğrencilerin dijital dünyada başarılı ve etik davranışlar sergilemelerine katkı sağladığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital okuryazarlık, eğitim, dijitalleşme.**Teacher evaluations of the role of digital literacy in education****Abstract**

The purpose of this study is to examine teacher evaluations of the role of digital literacy in education. Qualitative method was preferred in this research and it was designed in case study design. The study group consisted of 16 teachers. The study group was selected using the maximum diversity sampling approach. A semi-structured interview form consisting of open-ended questions created by the researchers was used as a data collection tool. The interviews were conducted through face-to-face interviews with the participants. The study data were analyzed using content analysis. It is seen that the methods used by teachers to teach digital literacy skills to students focus on researching, evaluating and questioning digital resources. In addition, it is stated that taking security measures and awareness-raising activities are important to provide guidance to students on digital security and digital ethics. Participant views emphasize that digital literacy education has positive effects on academic achievement, and that this effect is realized through increasing their ability to evaluate information and learn in depth. Finally, teachers' strategies for raising students' awareness about online behaviors and digital ethics focus on areas such as safe communication and combating cyberbullying. These findings suggest that digital literacy education contributes to students' successful and ethical behavior in the digital world.

Keywords: Digital literacy, education, digitalization.

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, sefasulun@gmail.com

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, meltemdemiroksulun@gmail.com

³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, aysegulakdanbirgul@hotmail.com

⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, hakanozcan096@hotmail.com

Giriş

Günümüzde teknolojik ilerleme çok sayıda dönüşüme yol açmıştır. Sonuç olarak, eğitim sistemi de dahil olmak üzere her sektörün değişen koşullara uyum sağlama becerisine sahip olması gerekmektedir. Dijital teknoloji, bireylerin bilgi edinme yöntemlerini dönüştürmüştür. Genellikle e-öğrenme olarak bilinen çevrimiçi sınıflar, uzun vadeli öğrenmeyi geliştirme kapasitesine sahiptir (Loveless, 2019). Öğrenciler bilgiyi etkin bir şekilde kullanmalı ve dijital teknolojinin hızla yayılmasıyla ilgili fikirlerini ifade etmelidir (Western Sydney University, 2018). Dijital teknoloji, gelecekteki işler için gerekli olacak çeşitli yetenekler sağlama kapasitesine sahiptir. Dijital okuryazarlık becerilerinden yoksun öğrenciler, okuma yazma bilmeyenlerle karşılaştırılabilir ve dezavantajlı duruma düşebilir (Lynch, 2017). Bu nedenle, bir sonraki öğrenci grubunun dijital teknoloji hakkında bilgi ve kavrayış edinmesi, yeteneklerinin güncel kalmasını ve gelecek yıllarda kişisel, toplumsal ve ulusal ilerleme için etkili bir şekilde kullanılabilmesini sağlamak açısından önemlidir. Eğitimin amacı, öğrencilere gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır. Tayland'ın mevcut senaryosu eğitim sistemi için bir zorluk teşkil etmektedir. Eğitim sektöründe işgücü üretimi ve gelişimi, her bir eğitim kurumunun kapasitesi ve hazırlığı ile uyumludur ve kaliteden ziyade öğrenci sayısına vurgu yapılmaktadır. Sonuç olarak, mezunların çoğunluğu İngilizce dilinde yeterlilik ve dijital okuryazarlıkta yetkinlik gibi önemli becerilerde yetersiz kalmaktadır (Office of the Education Council, 2017). Govconnection, Living Medicareful, Yeni Zelanda Ulusal Kütüphanesi, Purposeful Technology, Speed Matters, Güney Kaliforniya Üniversitesi ve Victoria tarafından yürütülen araştırmalara göre, dijital okuryazarlık becerilerine sahip öğrencilerin öğrenme verimliliğini, yaratıcılığını, hafızasını ve uygulamasını geliştirebildiği tespit edilmiştir. Dijital okuryazarlık becerilerine sahip öğretmenler, öğrencileri teknolojiyi kullanmaları için motive etme ve eğitim beklentilerini genişletme becerisine sahiptir. Öğretmenler dijital okuryazarlık becerilerini, öğrencileri farklı öğrenme ortamlarında uygun teknolojiyi kullanmaya motive etmek için kullanabilirler. Dijital okuryazarlık becerilerine sahip öğretmenler, öğretim metodolojilerini geliştirirken, teknolojik bilgi alışverişinde bulunmak ve öğrenci öğrenme çıktılarını iyileştirmek için meslektaşlarıyla işbirliğine dayalı çabalara girebilirler. Ayrıca, eşitsizliğin azaltılmasında okullara yardımcı olur, dolayısıyla rekabet şansını artırır ve eşitliği teşvik eder. Bu nedenle, öğrencilerin refahına öncelik vermek ve onlara çağdaş bir eğitimin yanı sıra, özellikle dijital çağda ilgili teknolojileri kullanma yeterliliklerini geliştirmek için birçok fırsat sunmak önemlidir. Günümüzde öğrenciler, dijital çağda reşit olmuş bir gruptur. Her gencin bilgi edinme ve hem internet hem de iletişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanma becerisine sahip olması zorunludur. Dolayısıyla, dijital teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmak için gerekli yetkinlikleri edinmek, özellikle bilgi teknolojisinin dinamik doğası ve Tayland hükümetinin dijital ortama artan odağı göz önüne alındığında, yetkin bir dijital vatandaş olmak için çok önemlidir (Wongyai, 2017). Sonuç olarak, Tayland'da dijital öğrenme teknolojileri için kesin bir standardın olmaması, farklı seviyelerde eğitim ve öğretim için önemli bir zorluktur (Lenarat, 2017). Taylandlı öğrenciler iletişim, eğitim, eğlence ve diğer faaliyetleri geliştirmek için dijital medyayı giderek daha fazla kullanmaktadır. Kullanıcılar arasında yetersiz okuryazarlık veya dijital okuryazarlık becerileri toplumsal sorunlara yol açabilir. Bu nedenle, dijital çağda çocuklara eğitim vermek ve dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmek önemlidir (Khamcharoen & Phonnikornkit, 2018).

Eğitim Bakanlığı politikalara öncelik vermekte ve dikkatini devlet kurumlarına yöneltmektedir. Amaç, her yönüyle yüksek kaliteli eğitim sağlamak amacıyla kurumların planlama ve bütçe tahsisi çerçevesine uymasını sağlamaktır. Bu nedenle, öğrenciler için eğitim araçları olarak

dijital öğrenme platformlarının ve teknolojinin oluşturulması ve kullanılması esastır. Dijital becerilerin eğitimi yönetmenin bir aracı olarak kullanılması, politika uygulaması yoluyla bir ülkenin rekabet gücünü artırabilir. Milli Eğitim Bakanlığı (2020), eğitimde dijital teknolojinin uygulanmasının, her seviyedeki öğrencilerin bireysel ihtiyaç ve yeteneklerine göre kendi öğrenme stratejilerini geliştirmelerini teşvik edebileceğini ve onlara yardımcı olabileceğini belirtmektedir. Bu, bilgi temelli bir toplumun kurulmasına katkıda bulunabilir ve yaşam boyu öğrenmeyi teşvik edebilir. Dijital medyanın eğitime dahil edilmesinin önemi göz önüne alındığında, araştırmacılar Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) metodolojisini kullanarak çevrimiçi bir program oluşturmayı amaçlamıştır. Bu program, öğretmenlerin öğrenmelerini geliştirecek ve öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır. Sanrattana (2018), Ar-Ge süreci sonucunda ortaya çıkan yeniliklerin personel gelişimini geliştirmek ve iş kalitesini artırmak için tasarlandığını belirtmektedir. Kurumlarda yeni beklentiler oluşturmak veya çalışma paradigmasını eskiden yeniye doğru değiştirmek, personelin bilgi ve beceriden yoksun olduğu ve eğitimde birçok yeni fikir, kavram ve teorinin sürekli olarak geliştiği koşullarda zor olabilir. Buna ek olarak, "Bilgi ve Eylem Güçtür" ilkeleri veya özdeyişleri doğrultusunda, eğitim personelinin bilgilerini uygulaması ve sorumluluklarını daha verimli ve etkili bir şekilde yerine getirme becerilerini geliştirmesi beklenmektedir: "Onları yapılması gerekenler konusunda eğitin, ardından bilgilerini uygulamaları için motive edin" veya "Öğrenmeyi işyerinde pratik uygulamaya bağlayın." Araştırmacılar, Ar-Ge metodolojisine dayanarak, dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinin önemini destekleyebileceğini ileri sürmektedir. Zira Ar-Ge metodolojisi, dijital bir toplumda çevrimiçi eğitim için yeni yaklaşımların oluşturulmasını ilerletme kapasitesine sahiptir ve bu da daha verimli öğrenme ve uygulama ile sonuçlanır. Günümüzde dijital okuryazarlık becerileri büyük önem taşımakta ve öğretmenlerin edinmesi ve anlaması gereken yeni yetkinlikleri temsil etmektedir. Eğitimi 21. yüzyılda geliştirmek için öğrencilerin becerilerini geliştirmek önemlidir. Bu, öğrencilere fayda sağlamayı amaçlayan öğretmen mesleki gelişimi kavramıyla da örtüşmektedir. Guskı (2000) ve Hoy & Miskel'e (2001) göre, öğretmenlerin mesleki gelişiminin nihai amacı daha etkili bir eğitim sağlamaktır. Bu hedef, öğrenci başarısının tüm öğretmen mesleki gelişim faaliyetlerinin ana odağı olması gerektiğini belirten Kampen (2019) tarafından da desteklenmektedir. Temel Eğitim Komisyonu Ofisi'ne bağlı bir eğitim fırsatı genişletme okulu olan Bannongwaengworawit Okulu'nda, öğretmenlerin öğrenmelerini geliştirmek ve öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmek için çevrimiçi bir program uygulanmıştır. Program okullarda bir araştırma ve geliştirme metodolojisi kullanmıştır. Sonuçlar, Temel Eğitim Komisyonu Ofisi'ne bağlı olarak ülke çapında eğitim fırsatlarının genişletilmesinde yer alan okullardan oluşan araştırma evrenine gönderilmiştir. Bu sonuçlar, deneyde yeni keşfedilen yeniliğin tüm popülasyonun özelliklerini doğru bir şekilde yansıtan deneysel bölgelerden birine atanması şeklindeki araştırma ve geliştirme felsefesiyle uyumluydu. Çalışmalar buluşun belirlenen gereklilikleri karşıladığını ve başarılı olduğunu gösterdiğinde, bu buluş çalışma popülasyonuna fayda sağlamak üzere onlarla paylaşılmıştır. Özellikle yazılım, geleneksel baskı döneminde kullanılan belge merkezli bir programın aksine, çağdaş dijital çağa uyum sağlamak üzere tasarlanmış çevrimiçi bir uygulamaydı. Bu durum, çalışmada bahsi geçen kişilerin yararına yapılan yeniliklerin daha verimli ve etkili bir şekilde dağıtılmasını kolaylaştırmıştır.

Dijital okuryazarlık, günümüzün hızla dijitalleşen dünyasında önemli bir beceri haline gelmiştir. Özellikle eğitim alanında, dijital okuryazarlığın rolü giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu beceri, öğrencilerin bilgiyi doğru bir şekilde değerlendirebilme, dijital kaynakları etkili bir şekilde kullanabilme, bilgiye erişimde ve iletişimde beceri sahibi olabilme yeteneklerini kapsar. Öğretmen değerlendirmeleri, dijital okuryazarlık eğitiminin etkinliğini ve önemini belirlemek

için kritik bir araçtır. Öncelikle, öğretmen değerlendirmeleri, dijital okuryazarlık eğitiminin mevcut durumunu belirlemek ve eksiklikleri tespit etmek için önemli bir yol sunar. Bu değerlendirmeler, öğrencilerin dijital beceri düzeylerini ölçmek ve gelişimlerini izlemek için kullanılabilir. Öğretmenler, öğrencilerin dijital okuryazarlık düzeyini değerlendirebilir ve gerektiğinde uygun müdahalelerde bulunarak onların bu alandaki becerilerini geliştirebilirler. Ayrıca, dijital okuryazarlık eğitiminin etkinliğini değerlendirmek için öğretmenlerin geri bildirimleri hayati önem taşır. Öğretmenler, hangi yöntemlerin öğrencilerin dijital becerilerini en iyi şekilde geliştirdiğini ve hangi alanlarda daha fazla çalışma gerektiğini belirleyebilirler. Bu değerlendirmeler, eğitim programlarının ve materyallerinin sürekli olarak iyileştirilmesine ve güncellenmesine katkıda bulunabilir. Ayrıca, öğretmenlerin dijital okuryazarlık konusundaki değerlendirmeleri, eğitim politikalarının oluşturulmasında ve uygulanmasında önemli bir rol oynar. Öğretmenlerin geri bildirimleri, okulların ve eğitim kurumlarının dijital okuryazarlık eğitimine ne kadar önem verdiğini ve bu alanda ne tür desteklere ihtiyaç duyduklarını belirlemeye yardımcı olabilir. Bu da, daha etkili ve kapsamlı dijital okuryazarlık eğitimi programlarının geliştirilmesine ve uygulanmasına olanak sağlar. Sonuç olarak, öğretmen değerlendirmeleri dijital okuryazarlık eğitiminin önemli bir parçasıdır çünkü bu değerlendirmeler, eğitimin etkinliğini değerlendirmek, öğrencilerin beceri düzeylerini belirlemek ve eğitim politikalarını şekillendirmek için kritik bir araç sunar. Bu nedenle, dijital okuryazarlık eğitiminde öğretmen değerlendirmelerine daha fazla önem verilmesi ve bu değerlendirmelerin sistematik bir şekilde yapılması büyük önem taşır. Bu sayede, öğrencilerin dijital çağın gereksinimlerine uygun olarak donanımlı bireyler olarak yetişmeleri desteklenebilir.

Bu kapsamda araştırmanın amacı, dijital okuryazarlığın eğitimdeki rolüne yönelik öğretmen değerlendirmelerini incelemektir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Dijital okuryazarlık becerilerini öğrencilere kazandırmak için kullanılan yöntemler nelerdir?
- 2) Dijital okuryazarlığın öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisi hakkında görüşler nasıldır?
- 3) Dijital güvenlik konusunda öğrencilere sağlanan rehberlik hakkındaki görüşler nasıldır?
- 4) Dijital etik ve çevrimiçi davranışlar hakkında öğrencilere farkındalık kazandırmak için uygulanan stratejiler nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel bir araştırma yaklaşımı olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmaları, olaylar, kişiler veya gruplar gibi bir veya daha fazla durumun derinlemesine incelenmesini içerir. Senaryoyu etkileyen ya da senaryodan etkilenen unsurların incelenmesi üzerinde durulur (Cohen, Manion ve Morrison, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde görev yapan 16 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma için katılımcıların seçilmesi sürecinde çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme yaklaşımı kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yaklaşımı, evrenden araştırma konusuyla ilgili farklı ancak karşılaştırılabilir senaryoların seçilmesini ve bu senaryolara göre çalışılmasını içerir (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016; Patton, 2002). Görüşme yapılan öğretmenlerin özellikleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Araştırmaya katılanların demografik değişkenleri

	Cinsiyet	Branş	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Kadın	Türkçe Öğretmeni	35	10	Lisans
K2	Erkek	Fen Öğretmeni	40	15	Yüksek Lisans
K3	Kadın	Matematik Öğretmeni	32	7	Lisans
K4	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	45	20	Lisans
K5	Kadın	İngilizce Öğretmeni	38	12	Lisans
K6	Erkek	Beden Eğitimi Öğretmeni	28	5	Lisans
K7	Kadın	Müzik Öğretmeni	41	18	Yüksek Lisans
K8	Erkek	Rehberlik Öğretmeni	37	9	Lisans
K9	Kadın	Görsel Sanatlar Öğretmeni	33	8	Lisans
K10	Erkek	Fen Öğretmeni	39	14	Yüksek Lisans
K11	Kadın	Türkçe Öğretmeni	42	16	Yüksek Lisans
K12	Erkek	Matematik Öğretmeni	36	11	Lisans
K13	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	31	6	Lisans
K14	Erkek	İngilizce Öğretmeni	43	17	Yüksek Lisans
K15	Kadın	Beden Eğitimi Öğretmeni	29	4	Lisans
K16	Erkek	Müzik Öğretmeni	44	19	Lisans

Tablo 1’de verilen katılımcıların profili incelendiğinde, cinsiyet bakımından çalışmada 8 kadın 8 erkek öğretmen olduğu görülmüştür. Branşları bakımından çalışmada 2 fen öğretmeni, 2 matematik öğretmeni, 2 İngilizce, 2 müzik, 2 beden eğitimi, 1 görsel sanatlar, 1 rehberlik, 1 bilgisayar, 2 Türkçe ve 2 sosyal bilgiler öğretmeni bulunmaktadır. Yaşları bakımından katılımcıların genel olarak 28-45 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Kıdem süreleri bakımından ise en az 4 yıl, en fazla 20 yıllık kıdeme sahip öğretmenler çalışmada yer almıştır. Öğrenim durumları incelendiğinde 5 öğretmen yüksek lisans ve diğer 11 öğretmen ise lisans mezunu olduklarını belirtmişlerdir.

Veri toplama araçları ve verilerin toplanması

Çalışma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve dört sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Görüşme formundaki soruların anlaşılabilirliğini ve çalışmanın hedefleriyle uyumunu değerlendirmek için dört uzmana danışılmıştır. Uzmanların çoğunluğunun (%75) görüş birliğine vardığı sorular, taslak görüşme dokümanında orijinal formatında muhafaza edilmiştir. Değiştirilmesi gereken sorular, etkinlik ve uygunluklarını artırmak amacıyla uzmanlar tarafından verilen geri bildirim ve önerilerle uyumlu olacak şekilde değiştirilmiştir. Mülakat formatının etkinliğini değerlendirmek amacıyla, işe yeni başlayan ve 1-1,5 yıllık deneyime sahip üç eğitimciyle mülakat yapılmıştır. Amaç, eğitimcilerin soruları anlayıp anlamadıklarını tespit etmek ve araştırma formunun uygunluğunu değerlendirmektir. Elde edilen bulgular, eğitimcilerin görüşme formundaki soruları anladıklarını kesin olarak ortaya koymuştur.

Görüşmeler önceden planlanmış ve belirli tarih ve saatlerde uygun bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Gönüllü katılımlarına göre seçilen eğitimcilerle yapılan görüşmeler, eğitimcilerin onayıyla ses kayıt cihazı kullanılarak belgelenmiştir. Her bir öğretmenin görüşme süresi 30 ila 35 dakika arasında değişmiştir. Görüşme kayıtları daha sonra bilgisayarda yazıya dökülmüştür.

Veri analizi

Çalışmanın veri seti görüşme notlarını içermektedir. Veriler betimsel analiz ve içerik analizi metodolojileri kullanılarak incelenmiştir. Aday öğretmenlerle yapılan ve ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilen görüşmeler deşifre edilmiş ve ardından incelenmiştir. Görüşme verilerinin incelenmesinde tümdengelim yaklaşımı kullanılarak betimleyici analitik yaklaşımlar kullanılmıştır. Bu stratejinin seçilmesinde, öğretmen adaylarının karşılaştığı benzersiz zorlukları ele alan ilgili literatürün mevcudiyeti temel alınmıştır. Betimsel analiz yaklaşımı, tanınan temalara dayalı olarak toplanan verilerin kısa ve kesin bir şekilde özetlenmesini ve yorumlanmasını gerektirir. Betimsel analiz süreci dört aşamadan oluşur: analitik çerçevenin oluşturulması, verilerin tematik çerçeveye göre kategorilere ayrılması, bulguların sunulması ve sonuçların değerlendirilmesi (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada betimsel analiz aşağıdaki prosedürlere göre gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, kavramsal çerçeve ile uyumlu olarak oluşturulan görüşme soruları kullanılarak veri analizi için tematik bir çerçeve geliştirilmiştir. Daha sonra, tematik çerçeveye dayalı olarak toplanan veriler metodik olarak bütünlüklü bir şekilde düzenlenmiştir. Çalışma, verilerin tematik çerçeveye göre kategorize edilmesini ve başta içerik analizi olmak üzere betimsel bir analiz yöntemiyle incelenmesini içermektedir. Veriler, ana temalar halinde gruplandırılmalarını, her bir kategoriye kodlar verilmesini ve ardından alt temalara ayrılmalarını içeren sistematik bir analiz sürecinden geçmiştir. Veriler, belirlenen temalar, alt temalar ve kodlar temelinde kapsamlı bir değerlendirme ve yeniden yapılandırma sürecinden geçmiştir. Ayrıca, her bir alt tema içindeki öğretmen yorumlarının (kodların) sıklığı belirlenmiş ve her bir alt tema ve kodun frekans ve yüzdeleri bir tabloya kaydedilmiştir. Bulgular, öğretmenlerin bakış açılarını doğru ve eksiksiz bir şekilde yansıtmak için doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Çalışma, verilerin güvenilirliğini ve kesinliğini garanti altına almak için birçok metodoloji kullanmıştır. Nitel araştırmada güvenilirlik, araştırma süreçlerindeki tekdüzeliğin derecesiyle ilgilidir. Nitel araştırmada güvenilirliğin artırılması, çalışma hedeflerinin açıkça belirtilmesi, araştırmacının rolünün net bir şekilde tanımlanması ve kodlamanın tutarlılığının incelenmesi gibi birçok stratejiyle sağlanabilir (Miles & Huberman, 1994). Verilerin dış güvenilirliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için bu çalışmada araştırmacının pozisyonu, veri kaynağı olarak kullanılan öğretmenler, veri analizinde kullanılan kavramsal çerçeve ve uygulanan tüm metodolojiler hakkında ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. Verilerin iç tutarlılığını artırmak amacıyla, veri analizi önceden oluşturulmuş ve titizlikle tanımlanmış bir kavramsal çerçeve kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma soruları açıklık ve hassasiyetle formüle edilmiştir. Ayrıca, görüşmelerden elde edilen veriler iki farklı kodlayıcı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve kodlayıcılar arasındaki uyum derecesi yüzde olarak ölçülmüştür. Miles ve Huberman (1994), kodlayıcılar arasında %70'lik bir uyumun güvenilirliğin yeterli olarak değerlendirilmesi için yeterli olduğunu belirtmektedir. Hesaplamalar, kodlayıcılar arasında %72'lik bir mutabakat olduğunu göstermiştir ve bu da kabul edilebilir derecede bir kodlama güvenilirliğine işaret etmektedir.

Geçerlilik ve Güvenilirliğin Değerlendirilmesi

Nitel araştırmada iç geçerlilik, sonuçların anlamlılığı ve güvenilirliği ile ilgiliyken, dış geçerlilik bulguların farklı koşullarla ilgisi veya uygunluğu ile ilgilidir (Miles & Huberman, 1994). Araştırma sırasında araştırmacı, verilerin iç geçerliliğini (inandırıcılığını) artırmak için bulguların bütünlüğünü ve tutarlılığını sürekli olarak değerlendirmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler, sürekli katılımı teşvik etmek için kasıtlı olarak uzatılmıştır. Araştırmayı çeşitli bakış açılarından incelemek için konu hakkında kapsamlı bilgiye sahip uzmanlardan yararlanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemesinin amaçlı örnekleme yaklaşımı, öğretmenlerin çalıştığı il, konum ve okul

seviyesi gibi faktörlerde çeşitliliği garanti altına almak için benimsenmiştir. Ayrıca, bulgular birebir alıntılar kullanılarak teyit edilmiştir. Nitel verilerin dış geçerliliğini (aktarılabiliğini) artırmak için görüşme formu hazırlama, veri toplama ve analiz tekniklerine ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca, çalışmanın bulguları, gelecekteki araştırmacıların aynı konuyu kolayca karşılaştırmasını ve değerlendirmesini sağlayacak temalar, alt temalar ve kodlar kullanılarak etkili bir şekilde iletilmiştir.

Bulgular

Dijital okuryazarlık becerilerini öğrencilere kazandırmak için kullanılan yöntemler

Araştırmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlığın eğitimdeki rolüne yönelik değerlendirmeler konusunda öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla "Dijital okuryazarlık becerilerini öğrencilere kazandırmak için hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?" sorusu sorulmuş ve elde edilen temalar ve kodlar Tablo 2'de sunulduğu gibidir.

Tablo 2. Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini öğrencilere kazandırmak kullandıkları yöntemlere ilişkin bulgular

Temalar	Kodlar	f
Dijital kaynakları değerlendirme	Dijital kaynakları araştırma	4
	Dijital bilgiyi değerlendirme	3
	Dijital bilgileri sorgulama	2
Dijital güvenlik	Dijital güvenlik farkındalığı	5
	Dijital kuralları öğretme	2
Dijital etik	Dijital etik öğretimi	1
	Etik kullanım	1

Tablo 2 incelendiğinde; öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini öğrencilere kazandırmak kullandıkları yöntemlere ilişkin görüşlerinin, dijital kaynakları değerlendirme, dijital güvenlik ve dijital etik olmak üzere üç tema altında toplandığı görülmektedir. Dijital kaynakları değerlendirme teması altında; dijital kaynakları araştırma, dijital bilgiyi değerlendirme ve dijital bilgileri sorgulama isimli üç kod bulunduğu görülmektedir. Dijital kaynakları değerlendirme konusunda görüş ifade eden katılımcılardan bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Öğrencilere dijital kaynakları etkili bir şekilde araştırma ve değerlendirme becerisi kazandırmak için internet üzerinde araştırma yapmalarını teşvik ediyorum." (K1)

"Dijital bilgiye erişim konusunda engelleri aşmaları için öğrencilere çeşitli dijital kaynaklara nasıl erişebileceklerini öğretiyorum." (K8)

"Öğrencilere çevrimiçi kaynaklardan bilgi toplama ve veri analizi yapma becerilerini kazandırmak için ödevlerde ve projelerde çeşitli dijital araçları kullanıyorum." (K16)

"Dijital medya ve teknolojiyi eleştirel bir bakış açısıyla inceleme ve yorumlama becerilerini öğrencilere kazandırmak için medya okuryazarlığı kavramlarını işliyoruz." (K10)

Dijital güvenlik teması altında; dijital güvenlik farkındalığı ve dijital kuralları öğretme isimli iki kod bulunduğu görülmektedir. Dijital güvenlik konusunda görüş ifade eden katılımcılardan bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Bilgiyi sorgulama ve doğrulama becerilerini geliştirmek için öğrencilere çeşitli internet kaynaklarını kullanarak araştırma yapma görevleri veriyorum." (K13)

"Dijital güvenlik konusunda farkındalık oluşturmak için siber güvenlik konularını işleyen ders içeriği ve etkinlikler düzenliyorum." (K4)

"Sosyal medya ve çevrimiçi platformlarda bilgi paylaşırken doğruluk ve güvenilirlik konularını vurgulayarak dijital okuryazarlıklarını geliştirmelerini sağlıyorum." (K2)

"Öğrencilere çevrimiçi iletişim ve etkileşimlerinde gizliliklerini koruma konusunda rehberlik sağlıyorum." (K5)

Dijital etik teması altında; dijital etik öğretimi ve etik kullanım isimli iki kod bulunduğu görülmektedir. Dijital etik konusunda görüş ifade eden katılımcılardan bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Dijital etik kurallarını öğrencilere örneklerle açıklıyor ve çevrimiçi davranışlarının etkilerini tartışıyoruz." (K6)

"Dijital telif hakları ve kullanımı konusunda öğrencilere bilgi veriyor ve etik internet kullanımını vurguluyorum." (K14)

Dijital okuryazarlığın öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi hakkında görüşler

Araştırmada, dijital okuryazarlığın öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi hakkındaki gözlemlerini belirlemek amacıyla "Dijital okuryazarlığın öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi hakkında gözlemlerinizi nelerdir?" sorusu sorulmuş ve elde edilen temalar ve kodlar Tablo 3'de sunulduğu gibidir.

Tablo 3. Öğretmenlerin dijital okuryazarlığın öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi hakkındaki gözlemlerine ilişkin bulgular

Temalar	Kodlar	f
Akademik başarı	Başarı artışı	6
	Performansta artış	2
	Yaratıcılık	2
	Derinlemesine öğrenme	1
Bilgiyi değerlendirme	Bilgiyi analiz etme	4
	Bilgi kaynaklarını seçebilme	3
	Bilgiyi organize etme	2

Tablo 3 incelendiğinde; öğretmenlerin dijital okuryazarlığın öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi hakkındaki gözlemlerine ilişkin katılımcı görüşlerinin, akademik başarı ve bilgiyi değerlendirme olmak üzere iki tema altında toplandığı görülmektedir. Akademik başarı teması altında; başarı artışı, performansta artış, yaratıcılık ve derinlemesine öğrenme isimli dört kod bulunduğu görülmektedir. Akademik başarı konusunda görüş ifade eden katılımcılardan bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

"Dijital okuryazarlık becerileri kazanan öğrencilerin bilgiye daha etkili bir şekilde eriştiğini ve bu sayede akademik başarılarının arttığını gözlemliyorum." (K1)

"Öğrencilerin bilgiye erişim ve bilgiyi işleme becerilerinin artması, genel akademik başarılarını olumlu yönde etkiliyor." (K6)

"Dijital ortamlarda bilgiyi doğru bir şekilde değerlendirebilen öğrencilerin sınavlarda daha iyi performans gösterdiğini gözlemliyorum." (K4)

"Dijital okuryazarlık becerileri kazanan öğrencilerin proje ve sunumlarında daha yaratıcı ve etkili olduklarını görüyorum." (K5)

"Dijital okuryazarlık, öğrencilerin bilgiyi eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmesine ve bu sayede akademik düzeyde daha derinlemesine öğrenmelerine katkı sağlıyor." (K3)

Bilgiyi değerlendirme teması altında; bilgiyi analiz etme, bilgi kaynaklarını seçebilme ve bilgiyi organize etme isimli üç kod bulunduğu görülmektedir. Bilgiyi değerlendirme konusunda görüş ifade eden katılımcılardan bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Dijital okuryazarlık becerileri geliştikçe öğrencilerin bilgiyi farklı perspektiflerden değerlendirebilme ve çoklu kaynaklardan bilgi toplayabilme yeteneklerinin arttığını gözlemliyorum." (K13)

"Dijital okuryazarlık becerilerini kazanan öğrencilerin bilgiyi daha etkili bir şekilde eleştirel bir bakış açısıyla analiz edebilme yeteneklerinin artması, yazılı sınavlardaki başarılarını olumlu yönde etkiliyor." (K14)

"Dijital okuryazarlık becerilerini geliştiren öğrencilerin bilgiyi çeşitli kaynaklardan toplayabilme ve sentezleme yeteneklerinin arttığını gözlemliyorum." (K7)

"Öğrencilere internet üzerinde bilgiyi organize etme ve sunma becerilerini geliştirmek için dijital araçlar ve platformlar kullanıyoruz." (K7)

Dijital güvenlik konusunda öğrencilere sağlanan rehberlik hakkındaki görüşler

Araştırmada, öğretmenlerin dijital güvenlik konusunda öğrencilere nasıl rehberlik sağladıklarını belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Açık uçlu formda katılımcılara "Dijital güvenlik konusunda öğrencilere nasıl rehberlik sağlıyorsunuz?" sorusu sorulmuş ve katılımcıların verdikleri cevaplar incelenerek içerik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen temalar ve kodlar Tablo 4'te sunulduğu gibidir.

Tablo 4. Öğretmenlerin dijital güvenlik konusunda öğrencilere nasıl rehberlik sağladıklarına ilişkin bulgular

Temalar	Kodlar	f
Güvenlik tedbirleri	Güçlü parola	4
	Güvenli bilgi paylaşımı	2
	Dijital ayak izi	1
	Bilgilendirme eğitimleri	3
Bilinçlendirme	Kötü amaçlı yazılımlar	2
	Gizlilik ayarları	2
	Tehditlere karşı korunma	1
	Kişisel bilgilerin korunması	1

Tablo 4 incelendiğinde; öğretmenlerin dijital güvenlik konusunda öğrencilere nasıl rehberlik sağladıklarına ilişkin katılımcı görüşlerinin, güvenlik tedbirleri ve bilinçlendirme olmak üzere iki tema altında toplandığı görülmektedir. Güvenlik tedbirleri teması altında; güçlü parola, güvenli bilgi paylaşımı ve dijital ayak izi isimli üç kod bulunduğu görülmektedir. Güvenlik tedbirleri konusunda görüş ifade eden katılımcılardan bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Öğrencilere güçlü ve benzersiz parolalar oluşturma konusunda önerilerde bulunuyorum ve parola yöneticileri kullanmalarını teşvik ediyorum." (K1)

"öğrencilere güçlü şifreler oluşturmaya öğretiyorum." (K7)

"Öğrencilere güvenli dosya paylaşımı ve çevrimiçi iletişim araçlarını kullanırken dikkat etmeleri gereken hususları öğretiyorum." (K11)

"Dijital ayak izlerini yönetme konusunda öğrencilere rehberlik sağlıyor ve çevrimiçi itibarlarını korumaları konusunda bilinçlendiriyorum." (K10)

Bilinçlendirme teması altında; bilgilendirme eğitimleri, kötü amaçlı yazılımlar, gizlilik ayarları, tehditlere karşı korunma, kişisel bilgilerin korunması isimli beş kod bulunduğu görülmektedir. Bilinçlendirme konusunda görüş ifade eden katılımcılardan bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Dijital güvenlik konusunda öğrencilere olası tehlikeleri ve riskleri anlatarak, çevrimiçi davranışlarını daha dikkatli bir şekilde yönlendiriyoruz." (K14)

"Dijital güvenlik konusunda bilinçlendirme amaçlı atölye çalışmaları düzenliyor ve öğrencilere güvenli internet kullanımı hakkında bilgi veriyorum." (K2)

"Öğrencilere güvenli internet alışkanlıkları kazandırmak için phishing saldırıları ve kötü amaçlı yazılım konularında farkındalık oluşturunuyorum." (K3)

"Sosyal medya ve çevrimiçi platformlarda gizlilik ayarlarını nasıl yapılandıracaklarını öğretiyorum ve kişisel bilgilerini korumalarını sağlıyorum." (K4)

Dijital etik ve çevrimiçi davranışlar hakkında öğrencilere farkındalık kazandırmak için uygulanan stratejiler

Araştırmada, öğretmenlerin dijital etik ve çevrimiçi davranışlar hakkında öğrencilere farkındalık kazandırmak için uyguladıkları stratejileri belirlemek amacıyla "Dijital etik ve çevrimiçi davranışlar hakkında öğrencilere farkındalık kazandırmak için hangi stratejileri uyguluyorsunuz?" sorusu sorulmuş ve elde edilen temalar ve kodlar Tablo 5'te sunulduğu gibidir.

Tablo 5. Öğretmenlerin dijital etik ve çevrimiçi davranışlar hakkında öğrencilere farkındalık kazandırmak için uyguladıkları stratejilere ilişkin bulgular

Temalar	Kodlar	f
Bilinçlendirme	Kuralları açıklama	3
	Çevrimiçi davranışların etkileri	2
	Kötü içerikler konusunda bilgilendirme	2
	Güvenli iletişim	4
Çevrimiçi davranış	Etik kuralları belirleme	4
	Siber zorbalık	2

Tablo 5 incelendiğinde; öğretmenlerin dijital etik ve çevrimiçi davranışlar hakkında öğrencilere farkındalık kazandırmak için uyguladıkları stratejilere ilişkin katılımcı görüşlerinin, bilinçlendirme ve çevrimiçi davranış olmak üzere iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bilinçlendirme teması altında; kuralları açıklama, çevrimiçi davranışların etkileri ve kötü

içerikler konusunda bilgilendirme isimli üç kod bulunduğu görülmektedir. Bilinçlendirme konusunda görüş ifade eden katılımcılardan bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Dijital etik kurallarını öğrencilere örneklerle açıklayarak, çevrimiçi etik davranışların önemini vurguluyorum." (K2)

"Dijital vatandaşlık kavramını öğrencilere anlatarak, çevrimiçi davranışların toplumsal etkilerini tartışıyoruz." (K5)

"Dijital yalan haberlerin ve manipülatif içeriklerin zararları hakkında öğrencileri bilgilendirerek, medya okuryazarlığı ve çevrimiçi güvenilirlik konusunda farkındalık sağlıyorum." (K12)

Çevrimiçi davranış teması altında; güvenli iletişim, etik kuralları belirleme ve siber zorbalık isimli üç kod bulunduğu görülmektedir. Çevrimiçi davranış konusunda görüş ifade eden katılımcılardan bazılarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir;

"Öğrencilere çevrimiçi iletişimde kullanılan dilin önemini vurgulayarak, saygılı ve etik bir dil kullanmalarını teşvik ediyorum." (K9)

"Sosyal medya platformlarında paylaşılan içeriklerin etik ve güvenilirliği hakkında öğrencilere bilgi vererek farkındalık yaratıyorum." (K3)

"Öğrencilere çevrimiçi ortamda karşılaşabilecekleri etik olmayan davranışları ve sonuçlarını tartışarak farkındalık oluşturunuyorum." (K1)

"Çevrimiçi ortamda hoş olmayan davranışların (siber zorbalık, taciz vb.) sonuçlarını gerçek hayattan örneklerle göstererek farkındalık oluşturunuyorum." (K6)

Sonuç ve Tartışma

Dijital okuryazarlığın eğitimdeki rolüne yönelik değerlendirmeleri konusunda öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada aşağıda verilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini öğrencilere kazandırmak için kullandıkları yöntemler üç temel tema altında toplanmıştır: dijital kaynakları değerlendirme, dijital güvenlik ve dijital etik. Dijital kaynakları değerlendirme teması altında, öğretmenlerin dijital kaynakları araştırma, dijital bilgiyi değerlendirme ve dijital bilgileri sorgulama konularına odaklandıkları belirlenmiştir. Vaskov et al. (2021) çalışmasında, dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde öğretmenlerin dijital kaynakları değerlendirme konusunda kullandıkları yöntemlere benzer bulgular elde edilmiştir. Öğretmenlerin dijital kaynakları araştırma ve dijital bilgileri sorgulama konularına odaklandıkları saptanmıştır. Benzer şekilde, Akayoglu et al. (2020) çalışmasında da öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmede dijital kaynakların doğru kullanımına önem verdikleri görülmüştür. Dijital güvenlik teması altında, öğretmenlerin dijital güvenlik farkındalığı ve dijital kuralları öğretme konularına odaklandığı belirlenmiştir. Bu bulgular, Li & Yu'nun (2022) çalışmasında öne çıkan öğretmenlerin dijital güvenlik ve çevrimiçi davranışların önemi konusundaki vurgularıyla paralellik göstermektedir. Dijital etik teması altında, öğretmenlerin dijital etik öğretimi ve etik kullanımı üzerinde durdukları tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, Eyal'ın (2012) dijital etik konusundaki öğretmenlerin rolünü vurgulayan çalışmasıyla uyumlu bir şekilde değerlendirilebilir. Öğretmenlerin dijital etik konusunda bilinçli olmalarının, öğrencilerin dijital dünyada etik ve sorumlu davranışlar sergilemelerine katkı sağlayabileceği belirtilmiştir.

Bu çalışmada, öğretmenlerin dijital okuryazarlığın öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisine ilişkin katılımcı görüşleri incelenmiş ve bu görüşler iki tema altında toplanmıştır: akademik başarı ve bilgiyi değerlendirme. Katılımcılar, akademik başarıyı başarı artışı, performansta artış, yaratıcılık ve derinlemesine öğrenme gibi unsurlarla ilişkilendirmişlerdir. Bilgiyi değerlendirme ise, bilgiyi analiz etme, bilgi kaynaklarını seçebilme ve bilgiyi organize etme becerilerini içermektedir. Falloon'un (2020) çalışmasında, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkilerine dair benzer temaların ele alındığı gözlemlenmiştir. Benzer şekilde, Eyal'ın (2012) dijital değerlendirme literatüründeki vurguları da öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin akademik başarıyı artırıcı etkilerini desteklemektedir. Örneğin, katılımcılar tarafından belirtilen akademik başarı unsurları olan performansta artış ve derinlemesine öğrenme, Eyal'ın (2012) dijital değerlendirme literatüründe sıkça vurgulanan konulardır. Bu durum, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmenin, öğrencilerin derinlemesine öğrenme süreçlerini teşvik edebileceğini ve akademik performanslarını artırabileceğini göstermektedir. Ancak, belirli becerilerin nasıl geliştirileceği ve bu becerilerin akademik başarıya nasıl katkı sağlayabileceği konusunda daha detaylı araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini öğrencilere aktarma sürecinde karşılaştıkları zorluklar ve bu zorlukların nasıl aşılabileceği konularında daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkilerini daha kapsamlı bir şekilde anlamak için ileri düzeyde araştırmalara olan ihtiyaç belirgin hale gelmektedir.

Bu çalışmada, öğretmenlerin dijital güvenlik konusunda öğrencilere rehberlik sağladıklarına ilişkin katılımcı görüşleri incelenmiş ve güvenlik tedbirleri ile bilinçlendirme olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Güvenlik tedbirleri teması altında, öğretmenlerin güçlü parola kullanımı, güvenli bilgi paylaşımı ve dijital ayak izi konularına odaklandıkları belirlenmiştir. Bilinçlendirme ise, öğretmenlerin bilgilendirme eğitimleri, kötü amaçlı yazılımlar, gizlilik ayarları, tehditlere karşı korunma ve kişisel bilgilerin korunması gibi konuları vurguladıkları tespit edilmiştir. Li & Yu'nun (2022) çalışmasında da dijital güvenlik konusunda benzer temaların ele alındığı görülmektedir. Öğretmenlerin güvenlik tedbirleri konusunda öğrencilere rehberlik sağladıkları ve bilinçlendirme faaliyetlerinde bulundukları belirtilmiştir. Benzer şekilde, Nguyen & Habók'un (2024) çalışmasında da öğretmenlerin dijital güvenlik konusunda öğrencileri bilinçlendirmeye yönelik çabalarının benzer yönlerini vurgulamıştır. Ancak, bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak, öğretmenlerin dijital güvenlik konusundaki rehberlik faaliyetlerinin etkinliği ve öğrencilerin bu konuda aldıkları eğitimin kalitesi hakkında daha derinlemesine araştırmaların yapılması önemlidir. Örneğin, öğrencilerin güvenlik tedbirlerini ne ölçüde uyguladıkları ve bu tedbirlerin gerçek dünya durumlarına ne kadar uygun olduğu gibi konular üzerinde daha fazla odaklanılabilir. Ayrıca, öğretmenlerin dijital güvenlik konusundaki bilinçlendirme çabalarının etkinliğini değerlendirmek için daha geniş kapsamlı çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu çalışmalar, öğretmenlerin hangi yöntemleri kullanarak öğrencilere dijital güvenlik konusunda en etkili şekilde rehberlik sağlayabileceklerini belirleyebilir ve bu alandaki en iyi uygulamaları tanımlayabilir.

Bu çalışmada, öğretmenlerin dijital etik ve çevrimiçi davranışlar hakkında öğrencilere farkındalık kazandırmak için uyguladıkları stratejilere ilişkin katılımcı görüşleri incelenmiş ve bilinçlendirme ile çevrimiçi davranış olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Bilinçlendirme teması altında, öğretmenlerin kuralları açıklama, çevrimiçi davranışların etkileri ve kötü içerikler konusunda bilgilendirme gibi stratejilere odaklandıkları belirlenmiştir. Çevrimiçi

davranış teması ise, öğretmenlerin güvenli iletişim, etik kuralları belirleme ve siber zorbalık gibi konulara dikkat çektikleri tespit edilmiştir. Promrub & Sanrattana'nın (2022) çalışmasında da benzer temaların ele alındığı gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin dijital etik ve çevrimiçi davranışlar konusunda öğrencilere farkındalık kazandırmak için benzer stratejileri kullandıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde, Kasperski et al.'ın (2022) çalışmasında da öğretmenlerin dijital etik konusunda öğrencileri bilinçlendirme çabalarının benzer yönlerine vurgu yapılmıştır. Ancak, bu çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak, öğretmenlerin dijital etik ve çevrimiçi davranışlar konusunda öğrencilere farkındalık kazandırmak için kullanılan stratejilerin etkinliğinin ve uygulanabilirliğinin daha detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Örneğin, bu stratejilerin öğrencilerin gerçek çevrimiçi deneyimleri üzerinde ne kadar etkili olduğu ve öğrencilerin bu konuları nasıl algıladığı gibi hususlar üzerinde daha fazla araştırma yapılmalıdır. Ayrıca, öğretmenlerin dijital etik ve çevrimiçi davranışlar konusunda öğrencilere farkındalık kazandırmak için kullanabilecekleri alternatif stratejilerin de araştırılması önemlidir. Bu, dijital dünyadaki hızla değişen ortamın gereksinimlerine uygun olarak daha etkili ve güncel yöntemlerin belirlenmesine yardımcı olabilir.

Öneriler

- Öğrenciler, dijital kaynakları araştırmalı, değerlendirmeli ve sorgulamalıdır.
- Güvenli internet kullanımı için öğrencilere güçlü parola oluşturma ve bilgi paylaşımı konularında bilgilendirme yapılmalıdır.
- Dijital etik konusunda öğrencilere çevrimiçi davranışlarının etkilerini anlatan örnekler verilmelidir.
- Akademik başarıyı artırmak için öğrencilerin bilgiyi analiz etme ve kaynakları doğru şekilde seçme becerileri geliştirilmelidir.
- Dijital güvenlik konusunda öğrencilerin bilinçlenmesi için okulda düzenli eğitimler ve farkındalık artırıcı etkinlikler düzenlenmelidir.
- Öğrencilere çevrimiçi davranışlarının etik boyutlarını anlatarak, saygılı ve etik bir çevrimiçi kimlik oluşturmaları teşvik edilmelidir.

Referanslar

- Akayoglu, S., Satar, H. M., Dikilitas, K., Cirit, N. C., & Korkmazgil, S. (2020). Digital literacy practices of Turkish pre-service EFL teachers. *Australasian Journal of Educational Technology*, 36(1), 85-97.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2005). *Research methods in education*. (5th Ed.). London: Routledge Falmer
- Eyal, L. (2012). Digital assessment literacy—The core role of the teacher in a digital environment. *Journal of Educational Technology & Society*, 15(2), 37-49.
- Falloon, G. (2020). From digital literacy to digital competence: the teacher digital competency (TDC) framework. *Educational technology research and development*, 68(5), 2449-2472.
- Gusky, T.R. (2000). *Evaluating professional development*. Corwin Press, Inc.
- Kampen, M. (April 24, 2019). 5 Ways to make teacher professional development effective [with examples]. <https://bit.ly/3upuxg4>

- Kasperski, R., Blau, I., & Ben-Yehudah, G. (2022). Teaching digital literacy: are teachers' perspectives consistent with actual pedagogy?. *Technology, Pedagogy and Education*, 31(5), 615-635.
- Khamcharoen, P. & Phonnikornkit, W. (2018). Children and digital literacy. *The Journal of Social Communication Innovation*, 6(2), 22-31.
- Lenarat, P. (2017). Digital literacy skills to improve learning quality. *T.L.A. Bulletin*, 61(2), 76-92
- Li, M., & Yu, Z. (2022). Teachers' satisfaction, role, and digital literacy during the COVID-19 pandemic. *Sustainability*, 14(3), 1121.
- Loveless, B. (n.d.). The importance of digital literacy in K-12. <https://bit.ly/377HvX4>
- Lynch, M. (June 4, 2017). What is digital literacy? <https://bit.ly/3JuWx6e>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd edition). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nguyen, L. A. T., & Habók, A. (2024). Tools for assessing teacher digital literacy: a review. *Journal of Computers in Education*, 11(1), 305-346.
- Office of the Education Council. (2017). National Education Plan 2017 – 2036. Ministry of Education.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. USA: Sage.
- Promrub, S., & Sanrattana, W. (2022). Online program to empower teacher learning to develop students' digital literacy skills. *Education Quarterly Reviews*, 5(2).
- Sanrattana, W. (2018). *Research in educational administration: Concepts, practices and case studies* (4th Ed.). Thiphawisut
- Vaskov, M., Isakov, A., Bilovus, V., Bulavkin, A., & Mikhaylenko, N. (2021). Digital literacy of modern higher education teachers. In *E3S web of conferences* (Vol. 273, p. 12035). EDP Sciences.
- Western Sydney University. (n.d.). What is digital literacy? <https://bit.ly/3usCNMx>
- Wongyai, N. (2017). Guidelines for developing digital literacy skills of digital natives. *Veridian E-Journal*, Silpakorn University, 10(2), 1630-1642.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.